

ANKARA YENİ BİR KÜLTÜR MERKEZİNE KAVUŞMAK ÜZERE

VAGON BAKIM ATÖLYELERİNDEN
ÇAĞDAŞ SANAT GALERİSİNE

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası binası 16 yıldır ödenek bekliyor ama arsasının içindeki eski 'cer atölyeleri' Ankara'ya yeni bir buluşma merkezi kazandı. Yıkılmaktan son anda kurtulan atölye binalarının modern bir tasarımla nasıl yaşayabileceğine iyi bir örnek: Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Güzel Sanatlar Galerisi

Özcan Uygur

Sene 1990, Ankara kent merkezinin önemli bir alanını oluşturan, Sıhhiye'deki AKM 4. Bölge'de, yeni bir konser salonu yapılması için karar verildi. Konu 1992'de "Atatürk Kültür Merkezi- Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu ve Koro Çalışma Binaları" adı ile ulusal mimari proje yarışmasına çıkarıldı. Şimdi Ankara Çağdaş Sanatlar Müzesi ve Güzel Sanatlar Galerisi'ne dönüştürülen Cer Atölyeleri (tarihi tren bakım hangarları) de yarışma alanı içinde bulunuyordu ve şartnamede yapıların yıkılacağı belirtiliyor; alan içinden geçen demiryolu güzergahının ise alan içinde yer değiştirileceği bilgisi veriliyordu.

Yarışmada birinci olmuş ve yarışma sonrası CSO Konser Salonu projesine, Cer atölyelerinin yıkılacağı varsayımı ile devam ederken, 1995 yılında yapıların korunması ve çağdaş sanatlar müzesine dönüştürülmesine ilgili kurumlarca karar verildi. Ancak aradan geçen süreçte demiryolu güzergahı değiştirildi ve dört birimden oluşan atölyelerin iki biriminin yarıya yakını yıkıldı.

Rölöve ve restitüsyon çalışmaları sayesinde yapılara dair birçok bilgi ve belge ortaya çıktı: Cumhuriyet'in ilk yıllarında (1926-1927) demiryollarının millileştirilmesi sürecinin hemen ardından Türk insanının emeği ile inşa edildiği anlaşılabilir atölye binaları, üç eşit dikdörtgen birimden oluşan özgün kitle ve onunla uyum içinde olan ikinci dönem hangar binasından oluşuyor. Mimari değerleri ne olursa olsun bu yapılar, Cumhuriyet tarihimiz açısından önemli bir "anı" değerine sahiptir. İki ayrı dönemde de inşa edilmiş olan cer atölyeleri, devrin cephe anlayışını yansıtmaları; Osmanlı mimarisinden, çağdaş mimariye geçişin bazı öğelerini taşımaları; Ankara'daki endüstri arkeolojisinin sınırlı örneklerinden birisi olmaları; konumları ve yeni işlev nedeniyle kentsel dönüşümü sağlayabilecek potansiyele sahip olmaları gibi korumaya değer nitelikler göstermektedir.

Her yapıda olması gerektiği gibi, bir "çağdaş sanatlar müzesi" de kendi yapıldığı dönemin tasarım ve mekan özelliklerini, yapı teknolojilerini ve çağdaş düşüncüyü yansıtır. Yapılı çevredeki ve yerleşimlerdeki çeşitli yapı türleri de üretildiği dönemlerin özelliklerini taşıyan tarihsel katmanlardan oluşur. Yapıların içinde de aynı katmanlaşmayı izlemek olası. Eski ile yeninin birlikteliği, içinde zıtlıkları barındırır da, birbirlerine olan saygılı ve birbirleriyle barışık bir birliktelikle gerçekleşebiliyor. Eskinin kendi özünü kaybetmeden, çağın gereklerine uygun şekilde işlevlendirilerek yaşama katılması; yeninin ise eskiyi taklit etmeden dönemini ifade etmesi sağlanmalı...

Çağdaş Sanatlar Müzesi tasarımında da bu ilkelere uyuldu. Korunan yapıların mekansal atmosferi ve fiziki büyüklükleri müze galerileri kimliğiyle örtüştüğünden, bu yapılar bazı iyileştirmelerle galeri olarak kullanıldı. Çağdaş müzelerin canlı, dinamik mekanlar olarak değerlendiriliyor ve sergilemeler de, oluşturulan düşünceler çerçevesinde 'sürekli değişim' anlayışına uyumlu olarak tasarlanıyor. Bu çerçevede galeriler, bölücü elemanlarla sabitlenmeden ve mekanın tümünü algılatır şekilde bırakıldı. Çağdaş gereksinimler ve işlev nedeniyle olması gerekli elemanlar, mekanın aslını zedelemeyecek şekilde mekanla bütünleştirildi. İşlevin gerektirdiği teknik ekipmanlar ve yapının ayrılmaz parçaları olan tüm ekipmanlar, sergi mantığı çerçevesinde tasarlandılar ve kendilerini ifade etmeleri sağlandı.

Kısmen yıkılan ve yeniden yapılmış olanağı bulunmayan birinci dönem hangar binasının iki özgün biriminin sağlıklılaştırılması, yapının tümünün kimliğini belirleyen bir mimari tutumla ele alındı. Saydam, eğrisel duvar, bir 'sargı bezi' gibi iki eski birimi sararken, eklenen yapının da eski yapıyla sıkıca bağlanmasını sağladı. Eklenen yeni yapılar, eskilerle barışık bir birlikteliği sergilerken, dış mekanın da tanımını vurguladılar ve avluyu belirginleştirdiler.

2-2 Kesiti

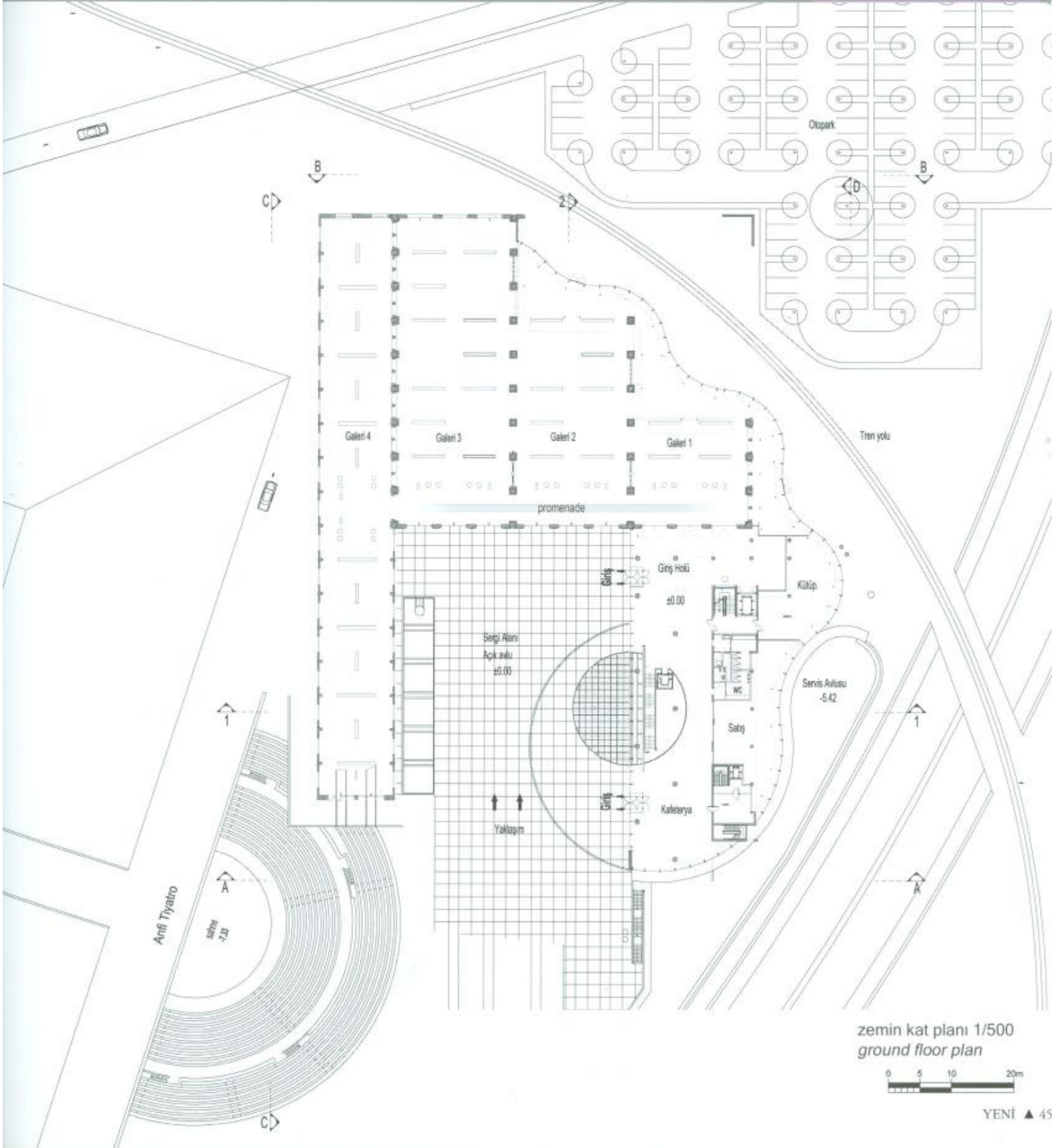

© Foto: Uygun Mimarlık arşiv

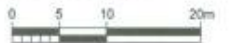

A - A Kesit / Görünüşü

zemin kat planı 1/500
ground floor plan

**Ankara Çağdaş Sanatlar Müzesi ve
Güzel Sanatlar Galerisi**

Proje Müellifi: Uygur Mimarlık
Tasarım: Semra Uygur, Özcan Uygur
Proje Ekibi: Ayhan Abanozcu,
Güliz Erkan, Necati Seren, Ünsal Susam İşıl
Düzgün, Selen Poyraz
Restorasyon Danışmanı: Fuat Gökçe
Sanat Danışmanı: Ali Artun
İnşaat Müh.: Danyal Kubin
Makina Müh.: Bahri Türkmen
Elektrik Müh.: Mehmet Yurdakul
Döküman Derleme: İnanç Eray
Mesleki Kontrollük : Semra Uygur,
Özcan Uygur
Mal Sahibi: T.C Kültür Bakanlığı
Yüklenici Firma: Baki İnşaat

